ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 01.09.1964 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

169

VYHLÁŠKA

Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva

zo 4. augusta 1964,

ktorou sa vyhlasujú Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev s doplnkami a zmenami prijatými VI. celoštátnym sjazdom jednotných roľníckych družstiev

Ministerstvo poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva vyhlasuje na vykonanie zákona č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách Vzorové stanovy jednotných roľníckych družstiev s doplnkami a zmenami prijatými VI. celoštátnym sjazdom jednotných roľníckych družstiev 26. apríla 1964 a schválenými uznesením vlády zo 17. júna 1964:

Vzorové stanovy JRD s doplnkami a zmenami schválenými VI. celoštátnym zjazdom jednotných roľníckych družstiev 26. apríla 1964 a vládou ČSSR 17. júna 1964

Úloha jednotných roľníckych družstiev v rozvoji socialistickej spoločnosti

Náš pracujúci ľud pod vedením Komunistickej strany Československa vybudoval socializmus. Spoločenské zriadenie, za ktoré bojovala robotnícka trieda vo zväzku s roľníkmi a pracujúcou inteligenciou*), sa stalo skutočnosťou.

Zmenila sa podstatne tvárnosť našej krajiny. Naše národné hospodárstvo sa rozvíja a silnie. Vzrastá životná úroveň všetkých pracujúcich.

Niet už u nás vykorisťovateľských tried, vykorisťovanie človeka človekom je navždy odstránené. Vzdelanie a kultúra sa stávajú všeobecným majetkom všetkých pracujúcich. Naša vlasť, Československá socialistická republika, vstúpila do obdobia budovania vyspelej socialistickej spoločnosti, v ktorom súčasne zhromažďuje zdroje a sily pre postupný prechod ku komunizmu.

Víťazstvo socialistických výrobných vzťahov na dedine je výsledkom tvorivej aplikácie Leninovho družstevného plánu v podmienkach priemyslovo vyspelej krajiny, výsledkom využitia skúseností z výstavby sovietskych kolchozov. Potvrdzuje správnosť a historickú nevyhnutnosť úlohy socialistickej premeny dediny, ktorú vytýčila strana a ktorú pod jej vedením náš pracujúci ľud úspešne dovršuje.

Oslobodená ľudská práca, zbavená vykorisťovania, stáva sa nielen povinnosťou, ale vecou cti každého občana.

My, družstevní roľníci, budeme stále dôslednejšie v našich jednotných roľníckych družstvách, tak ako v celom národnom hospodárstve, uskutočňovať hlavnú zásadu socializmu: „Každý podľa svojich schopností, každému podľa jeho práce!“

Budeme upevňovať a všestranne rozvíjať spoločné družstevné hospodárstva a vynaložíme všetko úsilie na ďalší rozvoj socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby. Presvedčili sme sa na vlastných

skúsenostiach, že stály rast poľnohospodárskej výroby je jedinou správou cestou, ktorá vedie k bohatšiemu a radostnejšiemu životu družstevných roľníkov a prispieva k rozvoju celej spoločnosti.

Naše úsilie bude smerovať k tomu, aby sme splnili uznesenia XII. sjazdu KSČ, ktorý považuje za hlavnú úlohu celej našej spoločnosti v súčasnej dobe rozvoj poľnohospodárskej výroby, bez podstatného vzostupu ktorej nemožno zabezpečiť proporcionálny rozvoj národného hospodárstva a zvyšovanie životnej úrovne všetkého pracujúceho ľudu.

Vyrovnávanie úrovne poľnohospodárstva na úroveň priemyslu je ďalším krokom k zblíženiu obidvoch základných tried našej socialistickej spoločnosti, najmä ich postavenia v spoločnosti a pri práci, vyrovnaniu rozdielov medzi mestom a dedinou a vytvoreniu materiálno-technickej základne pre prechod celej našej spoločnosti ku komunizmu.

Budeme sa usilovať o účelnú špecializáciu a koncentráciu poľnohospodárskej výroby a na tento účel plne využijeme všetku poľnohospodársku pôdu a budeme neustále zvyšovať jej úrodnosť. Urýchlime zavádzanie veľkovýrobnej techniky, modernej technológie, pokrokovej organizácie práce, získame pre trvalú prácu v našich družstvách mládež a budeme sa starať o sústavné zvyšovanie jej kvalifikácie. Väčšou účasťou družstevníkov zlepšíme riadenie našich družstiev, prehĺbime družstevnú demokraciu a vymedzíme osobnú zodpovednosť za splnenie úloh na každom úseku práce v družstve.

Pri budovaní väčších výrobných celkov a zlučovaní obcí budeme súčasne dbať, aby postupne vyrastala nová socialistická dedina, ktorú budú tvoriť vyspelou technikou vybavené výrobné prevádzky a moderné sídliská. Budeme ešte starostlivejšie sa starať o úpravu a vzhľad našich obcí, o rozširovanie služieb a obchodnej siete pre pracujúcich, zriaďovať spoločné kultúrne a sociálne zariadenia a všestranne rozvíjať spoločenský a kultúrny život na dedine. Tým všetkým budeme na spoľahlivom základe rozvíjajúcej sa socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby usilovať sa o prekonanie podstatných rozdielov medzi mestom a dedinou.

Základným činiteľom pre uskutočňovanie týchto cieľov je všestranný rast iniciatívy všetkých družstevníkov, prejavujúci sa v rozvoji socialistického súťaženia za splnenie a prekračovanie plánu.

Budeme pestovať nový pomer k práci a k socialistickému družstevnému vlastníctvu.

Mohutný rozvoj materiálno-technickej základne, vybavovanie poľnohospodárstva najnovšou technikou, stále väčšie uplatňovanie výsledkov vedy v poľnohospodárskej výrobe vyžaduje, aby sme sústavným vzdelávaním prehlbovali a zvyšovali svoje znalosti tak, aby nielen vo vedení, ale v celom družstve boli politicky vyspelí a odborne zdatní pracovníci.

Víťazstvo socialistických výrobných vzťahov na dedine umožňuje trvalý rozmach výrobných síl, podstatný rast poľnohospodárskej výroby. Jej rýchly rast a zhospodárnenie je rozhodujúcou podmienkou stáleho a rovnomerného rozvoja celého národného hospodárstva, rozkvetu našej socialistickej vlasti a upevnenia svetového mieru.

I. Činnosť družstva

Čl. 1

(1) Jednotné roľnícke družstvo ako dobrovoľné združenie pre spoločnú poľnohospodársku veľkovýrobu je socialistickou výrobno-hospodárskou a spoločenskou organizáciou družstevných roľníkov, ktorá vzniká a rozvíja sa prácou a činnosťou svojich členov v súlade so záujmami celej spoločnosti.

(2) Družstevníci hospodária podľa výhľadového plánu rozvoja družstva a celoročného výrobno-finančného plánu, zostavených na základe úloh štátneho plánu rozvoja poľnohospodárskej výroby.

(3) Družstevníci vytvárajú stále lepšie materiálno-technické a organizačné predpoklady pre svoju činnosť a vynaložia čo najväčšie úsilie, aby sa plánované úlohy a záväzky družstva voči štátu splnili a aby sa poľnohospodárska výroba ďalej rozvíjala ako základ trvalého rastu životnej úrovne a uspokojovania spoločných kultúrnych a sociálnych potrieb družstevníkov.

Čl. 2

(1) Orgány a funkcionári družstva riešia všetky dôležité otázky družstevného života za najširšej účasti družstevníkov a účelne spájajú ich záujmy so záujmami družstva i celej spoločnosti v súlade s odporúčaniami výrobnej poľnohospodárskej správy zodpovedajúcimi celospoločenským potrebám a miestnym podmienkam a v súlade s politicko-hospodárskymi smernicami strany a vlády, právnymi predpismi, stanovami, pracovným a rokovacím poriadkom. Pre splnenie úloh družstva uplatňujú tak hmotné, ako aj morálne podnety, rozvíjajú socialistické súťaženie, podporujú zlepšovateľské hnutie, ustavovanie kolektívov súťažiacich o titul brigáda socialistickej práce a venujú im stálu starostlivosť a podporu.

(2) Družstvo na úspešné plnenie svojich výrobných a iných spoločenských úloh všestranne využíva bohaté skúsenosti sovietskych kolchozníkov, popredných družstiev a štátnych majetkov, zlepšovateľov a poznatky pokrokovej poľnohospodárskej vedy, techniky a ostatných vedných odborov.

Čl. 3

(1) Hlavným predmetom činnosti družstva je poľnohospodárska výroba.

(2) Družstvo zavádza vo všetkých výrobných odvetviach veľkovýrobné spôsoby hospodárenia, pokrokovú techniku a technológiu na zvyšovanie množstva poľnohospodárskych výrobkov pri raste produktivity práce, znižovaní nákladov na jednotku výrobku a na odstránenie namáhavej ľudskej práce.

(3) V rastlinnej výrobe družstevníci venujú hlavnú pozornosť zvyšovaniu výnosov poľnohospodárskych plodín na podklade sústavného zúrodňovania pôdy, účelného využívania poľnohospodárskeho pôdneho fondu, používania uznaných osív a sadív najvýkonnejších odrôd a účinnej ochrany plodín proti chorobám, škodcom a burinám.

(4) Družstvo kryje z vlastných zdrojov potrebu kvalitných krmív pre plánovaný rozvoj živočíšnej výroby v náležitej skladbe, vytvára potrebné rezervy a hospodárne využíva krmivá, najmä aj zlepšením kŕmnej techniky.

(5) V živočíšnej výrobe venujú družstevníci hlavnú pozornosť zvyšovaniu stavov a úžitkovosti hospodárskych zvierat v spoločných chovoch, ich ozdraveniu a plemenárskej práci.

(6) Družstvo rozširuje park vlastných mechanizačných prostriedkov a dbá o ich prevádzkové využitie, technický stav, údržbu a hospodárnu prevádzku.

(7) Družstvo uskutočňuje výstavbu spoločných zariadení v súlade s vytváraním nových výrobných a územných celkov s ohľadom na špecializáciu rastlinnej a živočíšnej výroby a buduje tiež byty pre družstevníkov a sociálne a kultúrne zariadenia. Stavby uskutočňuje družstvo hlavne svojpomocou, t. j. vlastnými pracovnými silami a s využitím materiálov z miestnych zdrojov; dbá o technickú a hospodársku účinnosť stavebných investícií.

(8) Družstvo sa stará o lesy združené pre spoločné hospodárenie družstevníkmi alebo zverené družstvu, zabezpečuje v nich riadne hospodárenie, ich ochranu a zveľaďovanie v súlade s pokynmi orgánov vykonávajúcich odbornú správu lesov.

Čl. 4

Družstvo vykonáva pomocnú a pridruženú výrobu v záujme rozvoja poľnohospodárskej a lesnej výroby, lepšieho využitia výrobných prostriedkov, plného uplatnenia práce družstevníkov, najmä v čase vegetačného pokoja, a využitia vlastných a miestnych materiálových zdrojov. Táto činnosť nesmie sa zneužívať na súkromné podnikanie a jej vykonávanie nesmie ohrozovať hlavnú činnosť družstva. Druh a rozsah pridruženej výroby určujú stanovy družstva.

Čl. 5

Družstvá sa združujú na vzájomnú spoluprácu v záujme lepšieho využívania výrobných prostriedkov, miestnych zdrojov, práce družstevníkov a tiež v záujme účelnej koncentrácie a špecializácie poľnohospodárskej a pridruženej výroby. Za tým účelom zakladajú spoločné družstevné podniky, melioračné družstvá a rozvíjajú aj iné formy kooperácie medzi družstvami.

Čl. 6

Družstvá sa po vzájomnej dohode zlučujú do väčších ekonomicky výhodných celkov tam, kde zlúčenie umožní lepšie využitie pôdy, strojov a iných investícií, vhodnú špecializáciu, zavádzanie veľkovýrobnej technológie, plné uplatnenie odborníkov družstva, lepšiu organizáciu práce a zvýšenie životnej úrovne družstevníkov. Účelné zlúčenie družstiev, ktoré je v súlade s výhľadovým plánom organizácie poľnohospodárskej výroby, je v záujme družstevníkov a celej spoločnosti.

Čl. 7

Družstvo používa na všestranný rozvoj poľnohospodárskej výroby materiálovú, finančnú a odbornú pomoc, ktorú mu poskytuje socialistický štát, najmä na podklade vzájomných zmluvných vzťahov; plní včas a svedomite zmluvné záväzky voči socialistickým organizáciám.

Čl. 8

(1) Družstvo za pomoci štátu zriaďuje družstevnú školu práce a sústavne sa stará o zvyšovanie kvalifikácie družstevníkov v družstevných školách práce a vysielaním družstevníkov do odborných a iných kurzov a škôl; dbá predovšetkým o školenie predsedu, ostatných funkcionárov a o výchovu odborníkov z vlastných radov.

(2) Družstvo sa stará o zvyšovanie kultúrnej úrovne všetkých družstevníkov; zriaďuje čitáreň, knižnicu s odbornou a inou literatúrou, organizuje širokú osvetovú prácu medzi družstevníkmi, ich rodinnými príslušníkmi a ostatnými pracujúcimi; rozvíja pokusnícku činnosť a mičurinské hnutie mládeže a podporuje ich; podnecuje účasť družstevníkov, najmä mládeže na vedeckej a umeleckej tvorbe a aktivite; môže založiť a mať v prevádzke kultúrny klub. Družstvo môže združiť prostriedky s miestnym národným výborom na výstavbu kultúrnych a iných zariadení a na výstavbu obce vôbec.

(3) Družstvo zabezpečuje spoločné a individuálne zdravotné a sociálne potreby družstevníkov a ich rodinných príslušníkov. Zriaďuje kuchyne, jedálne, žatevné útulky, jasle, materskú školu, pionierske tábory, práčovne, umyvárne, šatne a iné zariadenia. Družstvo vytvára pre svojich pracovníkov zdravotne nezávadné pracovné prostredie a podmienky a dôsledne dodržuje predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

II. Členstvo

Čl. 9

(1) Členmi družstva sa môžu stať pracujúci (muži i ženy), ktorí dovŕšili 15 rokov. Členov družstva prijíma členská schôdza na základe písomnej prihlášky uchádzača a na návrh predstavenstva.

(2) Družstvo za člena nesmie prijať člena iného družstva alebo pracovníka v pracovnom pomere pred zánikom jeho členstva alebo pracovného pomeru, okrem ak so súhlasom tohto družstva alebo organizácie, v ktorej je v pracovnom alebo členskom pomere.

Čl. 10

(1) Družstevník má tieto základné práva:

a) pracovať v družstve podľa svojich schopností a znalostí s prihliadnutím na možnosti družstva, podieľať sa na výsledkoch družstevného hospodárenia podľa množstva, akosti a spoločenského významu vykonanej práce;

b) zúčastňovať sa na riadení družstva a rozhodovaní o družstevných veciach; podávať pripomienky a dopyty predstavenstvu a funkcionárom družstva a žiadať vysvetlenie na členskej schôdzi;

c) voliť orgány družstva, byť do nich volený a zastávať funkcie; bývalý vykorisťovateľ môže zastávať funkciu až po päťročnom členstve, ak v družstve riadne a statočne pracoval;

d) podieľať sa na výhodách, ktoré družstvo poskytuje zo sociálneho a kultúrneho fondu;

e) získať výhody, ktoré socialistický štát poskytuje družstevníkom, najmä pokiaľ ide o sociálne a dôchodkové zabezpečenie;

f) na majetkové vyporiadanie s družstvom pri zániku členstva.

(2) Družstevník má tieto základné povinnosti:

a) osobne, riadne a statočne pracovať a pri práci sa spravovať pokynmi funkcionárov družstva;

b) všestranne upevňovať a rozvíjať družstevné hospodárstvo, ochraňovať a zveľaďovať socialistické vlastníctvo, zvyšovať výnosy polí a úžitkovosť hospodárskych zvierat;

c) zvyšovať produktivitu práce, uplatňovať veľkovýrobné metódy práce, šíriť družstevnú myšlienku a získavať ďalších členov, najmä rodinných príslušníkov a mládež pre členstvo v družstve;

d) aktívne sa zúčastňovať rokovaní členskej schôdze, komisií, aktívov a iných porád; svedomite a statočne vykonávať funkcie, ktorými bol poverený, a považovať ich plnenie na prospech družstva a celej spoločnosti za vec svojej cti;

e) plniť prevzaté záväzky, vzdelávať sa a zvyšovať svoju odbornú kvalifikáciu;

f) plniť uznesenia a opatrenia družstevných orgánov, zachovávať a upevňovať družstevnú disciplínu, najmä dodržiavať zákon o JRD, stanovy, predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, pracovný a rokovací poriadok;

g) združiť pozemky a združstevniť ostatné výrobné prostriedky podľa ustanovení stanov.

Čl. 11

(1) Družstvo venuje mimoriadnu pozornosť a starostlivosť družstevnej mládeži.
Preto

a) získava mládež pre vstup do družstva; družstvo je povinné uzavrieť so svojím mladým družstevníkom učebnú zmluvu; získava do učebného pomeru aj mládež bez členského pomeru, ktorý môže vzniknúť podľa ustanovení o prijatí za člena (čl. 9) aj v priebehu učebného pomeru;

podrobnosti o právach a povinnostiach družstva i učňov z učebného pomeru obsahuje Vzorový pracovný poriadok;

b) venuje výchove mládeže zvýšenú starostlivosť, zaraďuje ju na miesta zodpovedajúce získanej praxi a kvalifikácii, zabezpečuje jej odborný a politický rast, zdravotný a morálny rozvoj, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, vysiela ju do odborných učilíšť, do odborných poľnohospodárskych a vysokých škôl, poskytuje jej študijné štipendiá; umožňuje poslucháčom škôl praktický výcvik na svojom hospodárstve;

c) poskytuje mladým družstevníkom materiálne výhody z družstevných fondov (prostriedky na založenie domácnosti a rodiny, pomoc pri výstavbe rodinných domčekov, bytov a pod.);

d) vytvára podmienky pre úspešný vývoj mládeže tak pri práci, ako aj vo voľnom čase, pomáha pri organizovaní kultúrnej a športovej činnosti mládeže a poskytuje na ňu prostriedky z kultúrneho fondu;

e) dbá na to, aby sa rozvíjali tvorivé schopnosti mládeže, jej zdravá iniciatíva a aktivita v práci a pri riadení družstva, umožňuje ustavovanie mládežníckych kolektívov a podporuje ich, vyzdvihuje schopných mladých družstevníkov a družstevníčky na zodpovedné funkcie.

(2) Mládeži, ktorá po skončení povinnej školskej dochádzky pracuje v družstve, a družstevníkom mladším ako 16 rokov (u dievčat 18 rokov) nesmú sa zverovať pracovné úlohy, ktoré nezodpovedajú ich veku, telesnej a duševnej vyspelosti.

Čl. 12

(1) Družstvo umožňuje ženám čo najširšie pracovné zapojenie. Zriaďuje preto sociálne a kultúrne zariadenia, aby družstevníčky mohli lepšie využiť svoje schopnosti pre účasť na práci a funkciách v družstve i vo verejnom živote.

(2) Tehotným a dojčiacim ženám družstvo prideľuje ľahšie práce. V súvislosti s pôrodom a so starostlivosťou o narodené dieťa družstvo poskytuje družstevníčke štátom platenú materskú dovolenku po dobu 22 týždňov, spravidla od začiatku 4. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu, podľa predpisov o sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov. Družstvo je povinné poskytnúť jej na jej žiadosť ďalšiu neplatenú materskú dovolenku až do 1 roku veku dieťaťa.

Čl. 13

Družstvo vytvára podmienky pre zabezpečenie spokojnej staroby družstevníkov. Podľa ustanovení pracovného poriadku poskytuje im podpory zo sociálneho fondu. Umožňuje im zapojenie do práce zodpovedajúcej ich pracovným schopnostiam a spôsobilosti a využíva ich bohaté skúsenosti.

Čl. 14

(1) Družstevníci dobrovoľne dodržiavajú družstevnú disciplínu a dôsledne zachovávajú predpisy chrániace družstevné hospodárstvo a jeho vlastníctvo.

(2) Predstavenstvo družstva je oprávnené za zle vykonanú prácu odoprieť priznanie odmeny. Za hrubé alebo opätovné porušenie družstevnej disciplíny môže - ak nestačí na dosiahnutie nápravy dohováranie - udeliť družstevníkovi výstrahu, napomenutie alebo pokarhanie pred členskou schôdzou, môže znížiť jeho odmenu až do 100 Kčs, preradiť ho na inú prácu alebo znížiť funkcionárovi základný plat až o 10 % na dobu najdlhšie 3 mesiacov, alebo ho odvolať z funkcie.

(3) Družstvo smie používať len kárne opatrenia, ktoré dovoľujú Vzorové stanovy JRD. Kárne konanie možno začať do jedného mesiaca odo dňa, keď sa družstvo o previnení družstevníka dozvedelo, najneskoršie však do 1 roka od jeho previnenia.

(4) Prípady drobného rozkrádania a iného úmyselného poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve, pokiaľ škoda príliš neprevyšuje sumu 500 Kčs, môže družstvo stíhať samo, ak to pripúšťajú vlastné stanovy družstva, podľa ustanovení zákona č. 24/1957 Zb. o kárnom (disciplinárnom) stíhaní rozkrádania a poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve, a to napomenutím, verejným napomenutím alebo pokutou do 500 Kčs.

(5) Ak družstevník spôsobí družstvu škodu úmyselne alebo z nedbanlivosti, predstavenstvo uplatní proti nemu nárok na náhradu škody podľa ustanovení zákona o JRD.

Čl. 15

(1) Členstvo zaniká vystúpením, dohodou družstva a družstevníka o uvoľnení, vylúčením a úmrtím.

(2) Družstevník môže vystúpiť len po zbere úrody, musí to však predstavenstvu oznámiť písomne aspoň 6 mesiacov vopred.

(3) Dohodou družstva a družstevníka o jeho uvoľnení, schválenou miestnym národným výborom, môže členstvo zaniknúť aj za iných podmienok, než sú uvedené v odseku 2, najmä pri prestupe do iného družstva.

(4) Družstevníka možno vylúčiť pre sústavné a hrubé porušovanie družstevnej disciplíny, ak všetky opatrenia sledujúce nápravu družstevníka ostanú bez účinku, ako aj vtedy, ak sa ťažko prehrešil proti spoločnosti a štátu.

(5) Na požiadanie vylúčeného družstevníka miestny národný výbor preskúma uznesenie členskej schôdze o vylúčení. V odôvodnených prípadoch odporučí družstvu, aby členská schôdza prípad znovu prerokovala a rozhodla.

III. Organizácia práce

Čl. 16

(1) Všetky práce v družstevnom hospodárstve vykonávajú družstevníci osobne podľa pravidiel pracovného poriadku. Družstvo pre prácu získava aj príslušníkov rodiny družstevníka, prípadne iné osoby žijúce na dedine, aj keď nie sú družstevníkmi, ak potrebuje ich pomoc pre plnenie svojich úloh.

(2) Do trvalého pracovného pomeru smie družstvo prijímať len také osoby, ktoré majú odborné znalosti a prípravu, ak takých pracovníkov nemôže získať z radov družstevníkov. Pokiaľ v družstve trvale pracujú aj osoby, ktoré tieto podmienky nespĺňajú, posudzujú sa ich pracovné vzťahy ako pracovné vzťahy družstevníkov.

(3) Dočasné zamestnávanie pracovných síl je prípustné len výnimočne, ak družstevníci pri plnom pracovnom využití vlastných pracovných síl, strojov a pod. nemôžu sami včas vykonať špičkové práce; pracovné sily možno zamestnávať aj v stavebnej, v pomocnej a pridruženej výrobe, ak nemožno tieto práce vykonávať vlastnými silami.

(4) Družstvu sa odporúča, aby poskytovalo platenú dovolenku družstevníkom najviac v rozsahu ako pre pracovníkov v pracovnom pomere za podmienok ustanovených družstvom v jeho stanovách.

Čl. 17

(1) Družstvo organizuje výrobu a prácu tak, aby sa plnili a prekračovali výrobné úlohy, zvyšovala produktivita práce a aby sa znižovali vlastné náklady. Bude preto široko uplatňovať pokrokovú

techniku a technológiu, zavádzať špecializáciu pri účelnom sústredení výroby, využívať poznatky vedy a výskumu a zavádzať do praxe priemyslové prvky organizácie práce.

(2) Predstavenstvo zaraďuje so schválením členskej schôdze členov, prípadne iných pracovníkov do jednotlivých výrobných a organizačných jednotiek pre splnenie určených výrobných úloh, prípadne ich určí na prácu v melioračnom družstve, v pridruženej výrobe, v stavebných skupinách a pod. Sústavu výrobných a organizačných (podľa možnosti chozrasčotných) jednotiek určí družstvo vo svojom pracovnom poriadku (napr. komplexne mechanizovaná brigáda, komplexne mechanizovaná čata, poľná pracovná skupina, chov a pod.).

(3) Vedúci výrobných a organizačných jednotiek určujú pracovné úlohy jednotlivým družstevníkom, zodpovedajú za zverené výrobné prostriedky, ich využívanie a evidovanie, za riadnu evidenciu výroby a práce, za plnenie ukazovateľov plánu výroby a nákladov.

(4) V záujme plného využívania výrobných zariadení a skracovania pracovného dňa družstvo zavádza podľa svojich miestnych podmienok pracovné smeny (viacsmennú prevádzku).

IV. Rozdeľovanie produkcie a dôchodkov

Čl. 18

(1) Celkový dôchodok rozdeľuje družstvo podľa svojho celoročného výrobno-finančného plánu, prípadne rozdeľuje ho na podklade dosiahnutých hospodárskych výsledkov koncom roka podľa svojej účtovnej uzávierky takto:

a) Odpočíta odvody do centralizovaného čistého dôchodku štátu a náklady neuhradené v minulých rokoch, ktoré pripadajú na úhradu v bežnom roku,

b) Zostávajúcu časť dôchodku rozdelí na:

1. osobnú spotrebu družstevníkov a ostatných pracovníkov družstva (základnú odmenu a prémie) s výnimkou odmien pri investičnej výstavbe, ktoré sa uhradzujú z prostriedkov určených na investície;
2. vnútrodružstevnú akumuláciu (napr. prídely nedeliteľnému fondu, prevádzkovému zabezpečovaciemu fondu, hodnotu prírastkov zásob naturálnych výrobných fondov a zvierat, úspory pri svojpomocnej investičnej výstavbe);
3. spoločenskú spotrebu (napr. prídel sociálnemu a kultúrnemu fondu).

(2) Účelovo určené príjmy družstva (napr. priama pomoc na rozvoj základných prostriedkov) sa započítajú do príslušnej zložky celkového dôchodku.

(3) Družstvo rozdelí celkový dôchodok za bežný rok podľa svojich podmienok s cieľom zabezpečiť svoj plánovitý rozvoj v súlade s celospoločenskými záujmami a so záujmami družstva; zabezpečí aj súlad plánovitého rozvoja družstevného hospodárstva s rastom hmotnej zainteresovanosti družstevníkov.

(4) Pri rozdeľovaní celkového dôchodku sa družstvo spravuje zásadou, že prírastok celkového dôchodku oproti minulému roku sa rozdelí tak, aby súčet odvodov do centralizovaného čistého dôchodku a súm určených pre vnútrodružstevnú akumuláciu rástol rýchlejšie ako osobná a spoločenská spotreba.

(5) Pri nesplnení plánu celkového dôchodku družstvo po prerokovaní s výrobnou poľnohospodárskou správou úmerne zníži plánovanú vnútrodružstevnú akumuláciu a spoločenskú a osobnú spotrebu. Družstvo pritom dbá, aby sa odmena družstevníkov neznížila pod úroveň zabezpečujúcu v daných podmienkach hmotnú zainteresovanosť. V družstvách s peňažným odmeňovaním možno odmenu určenú pre daný rok znížiť len uznesením členskej

schôdze, pre ktoré hlasovali dve tretiny prítomných družstevníkov; inak pri nedostatku peňažných prostriedkov sa členská schôdza môže v krajnom prípade uzniesť len na odklade jej splatnosti na budúci rok.

(6) Výrobná poľnohospodárska správa môže zo zásad uvedených v odsekoch 4 a 5 povoliť výnimku, ak to vyžaduje potreba určitého družstva.

Čl. 19

(1) Rastlinné a živočíšne výrobky, prípadne lesné výrobky použije družstvo takto:

a) splní úlohy v trhovej produkcii vyplývajúce zo štátneho plánu a zo zmluvných záväzkov o dodávke výrobkov;

b) pridelí potrebné osivo a sadivo fondu osív a sadív a príslušnú ich časť zabezpečovaciemu fondu osív a sadív;

c) pridelí celoročnú potrebu zásob krmív fondu krmív a príslušnú časť zabezpečovaciemu fondu krmív;

d) podľa potreby pridelí časť výrobkov na spoločné stravovanie, do sociálneho fondu, prípadne do iných fondov;

e) oddelí prípustné množstvo výrobkov, ktoré sa môže družstevníkom (prípadne iným pracovníkom) pre odôvodnenú osobnú spotrebu a pre potreby prípustného počtu záhumienkového zvieratstva buď

   1. predať za nákupné ceny v družstvách, ktoré už zaviedli peňažné odmeňovanie, alebo

   2. rozdeliť na pracovné jednotky;

f) zvyšujúcu časť výrobkov predá prednostne štátu.

(2) Družstvo určí vo svojich stanovách, aké množstvo výrobkov možno odpredať alebo vydať na pracovné jednotky jednej rodine družstevníka, aby s prihliadnutím na výnos zo záhumienkového hospodárstva nepresahovalo mieru odôvodnenej osobnej spotreby družstevníka a jeho rodiny a potreby prípustného počtu záhumienkového zvieratstva.

(3) Ak vzniká rodine družstevníka v dôsledku získaného vysokého počtu pracovných jednotiek nárok na viac naturálií, vyplatí sa rozdiel v nákupných cenách.

Čl. 20

Družstvo svoje peňažné prostriedky použije takto:

1. vyplatí odmeny družstevníkom a mzdy svojim pracovníkom v pracovnom pomere, v družstvách s odmeňovaním podľa pracovných jednotiek určené preddavky a doplatky v deň zročnosti;

2. uhradí odvody štátu (poľnohospodárska daň, úroky z úverov, poistné vecného poistenia, príspevky na sociálne zabezpečenie družstevných roľníkov, poistné nemocenského poistenia pracovníkov v pracovnom pomere a pod.) v deň zročnosti;

3. uhradí peňažné náklady výroby a správy vrátane odpisov základných prostriedkov v deň zročnosti;

4. oddelí prostriedky pre vnútrodružstevnú akumuláciu, a to vo výške určenej jednotlivo nedeliteľnému fondu, prevádzkovému zabezpečovaciemu fondu, prípadne fondu osív a sadív a fondu krmív, ako aj sumy určené na úhradu splátok družstevníkom za odovzdaný živý a mŕtvy inventár podľa účtovnej uzávierky, prípadne v priebehu roka, a to vo výške určenej podľa čl. 18;

5. oddelí prostriedky pre spoločenskú spotrebu, a to vo výške určenej jednotlivo sociálnemu a kultúrnemu fondu, prípadne fondu bytovej výstavby, obdobne ako v bode 4.

Čl. 21

(1) Družstvo založí a bude doplňovať tieto fondy:

A. Nedeliteľný fond

Nedeliteľný fond slúži na rozvoj a zveľaďovanie družstevného hospodárstva, na zabezpečenie rozšírenej reprodukcie základných prostriedkov podľa výhľadového plánu rozvoja družstva a nesmie sa použiť na rozdelenie medzi družstevníkov. Z prostriedkov tohto fondu uhradzujú sa tiež odmeny za prácu družstevníkov v investičnej výstavbe a splátky investičných úverov a dlhodobých úverov na chovné zvieratá.

Nedeliteľný fond družstvo doplňuje najmä:

a) prídelmi z peňažných výnosov na rozšírenú reprodukciu základných prostriedkov, zabezpečujúcimi potrebný rozsah ich rozšírenia. Družstvo pridelí do nedeliteľného fondu na rozšírenie základných prostriedkov sumy určené podľa čl. 20, bod 4 tak, aby boli vytvorené dostatočné zdroje na investičnú výstavbu a na splátky investičných úverov;

b) prírastkami hodnoty stáda zvierat;

c) úsporami získanými prácou družstevníkov na investičnej výstavbe vykonávanej svojpomocou;

d) účelovými príjmami určenými na rozvoj základných prostriedkov;

e) hodnotou vlastných výrobkov použitých družstvom na investičnú výstavbu.

B. Fond osív a sadív a fond krmív

1. Z úrody oddelí družstvo každoročne podľa celoročného výrobno-finančného plánu do fondu osív a sadív zásoby, ktoré budú potrebné pre osev a sadbu v budúcom roku, a do fondu krmív krmivá, ktoré budú potrebné do budúcej úrody na kŕmenie všetkých zvierat v spoločnom družstevnom hospodárstve.
2. Pre prípad neúrody, živelnej pohromy a podobne oddelí časť výrobkov do nedotknuteľných, každoročne obnovovaných zabezpečovacích fondov osív a krmív; prídel do zabezpečovacích fondov má byť najmenej 15 % množstva prideleného základnému fondu osív a sadív a fondu krmív. Členská schôdza každoročne rozhodne na návrh predstavenstva, aká časť ročnej potreby osív, sadív a krmív sa odovzdá do zabezpečovacích fondov.
3. Predaj zásob, ktoré patria základnému a zabezpečovaciemu fondu osív a sadív a fondu krmív, je neprípustný.
4. Ak nemôže družstvo v dôsledku neúrody alebo z iných príčin plne dotovať fondy osív a sadív a fond krmív v naturáliách, oddelí zo svojich peňažných príjmov do týchto fondov sumu zodpovedajúcu potrebnému nákupu osív a sadív alebo krmív.

C. Prevádzkový zabezpečovací fond

1. Družstvo zriaďuje prevádzkový zabezpečovací fond ako peňažnú rezervu na preklenutie nepredvídaných materiálových nákladov, na zabezpečenie výšky plánovaných odmien za prácu, prípadne na krytie iných prevádzkových potrieb.
2. Družstvo zabezpečí každoročne dotáciu prevádzkovému zabezpečovaciemu fondu tak, aby postupne dosiahol výšku 25 % celkovej ročnej výšky fondu odmien, prípadne 25 % celkovej ročnej výšky odmien vyplácaných v pracovných jednotkách.
3. O použití prevádzkového zabezpečovacieho fondu rozhoduje členská schôdza podľa hospodárskych možností a potrieb družstva tak, aby spoločenské a osobné záujmy družstevníkov v ich jednote boli náležite chránené.

D. Fond odmien

Fond odmien sa skladá z fondu základnej odmeny a z fondu prémií vo vzájomnom pomere najmenej 95-85 % : 5-15 %. Objem všetkých prémií by mal dosiahnuť najmenej 10 % z fondu odmien. Suma pridelená z nadplánového celkového dôchodku na odmeny sa má rozdeliť z väčšej časti vo forme celoročných prémií vyplácaných koncom roku.

E. Sociálny fond

1. Družstvo zriaďuje a doplňuje sociálny fond na zabezpečenie sociálnych potrieb družstevníkov a ich rodín.
2. Z prostriedkov sociálneho fondu družstvo poskytuje družstevníkom dávky a podpory, ktoré je povinné poskytovať podľa zákona o sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov; rodine družstevníka po dobu jeho vojenského cvičenia pri peňažnom odmeňovaní poskytuje denne sumu vo výške jednonásobku až dvojnásobku základnej odmeny určenej pre prvú triedu a pri odmeňovaní podľa pracovných jednotiek sumu v hodnote 1-2 pracovných jednotiek.
3. Družstvo vo svojich vlastných stanovách určí dávky, príspevky a podpory, ktoré bude poskytovať zo sociálneho fondu na podklade odporúčania o hospodárení s prostriedkami sociálneho fondu, napr. nemocenské družstevníkov, ktorí podľa predpisov o sociálnom zabezpečení družstevných roľníkov nemajú nárok na nemocenské zo štátnych prostriedkov, príspevok na prevádzku jaslí a materských škôl, príspevok k nízkym dôchodkom, podporu v sociálne odôvodnených prípadoch.
4. Pre tieto účely družstvo oddelí každoročne potrebnú sumu podľa ustanovení čl. 18 a 20 a potrebné naturálie.

F. Kultúrny fond

1. Družstvo zriaďuje kultúrny fond, z prostriedkov ktorého uhradzuje výdavky na kultúrne potreby, ako je odborná a politická výchova družstevníkov, na družstevnú školu práce, na vysielanie družstevníkov a mládeže do odborných učilíšť, odborných škôl, kurzov, na peňažné príspevky pre družstevníkov, príslušníkov ich rodín, vysielaných do škôl, na usporiadanie zájazdov, na odbornú literatúru a pod. Na tento účel oddelí každoročne potrebnú sumu podľa ustanovení čl. 18 a 20.
2. Družstvo poskytuje družstevníkom po dobu ich školenia z prostriedkov kultúrneho fondu denne pri peňažnom odmeňovaní sumu vo výške jednonásobku až dvojnásobku základnej odmeny určenej pre prvú triedu a pri odmeňovaní podľa pracovných jednotiek sumu v hodnote 1 - 2 pracovných jednotiek.

(2) Družstvo môže zriadiť
Fond bytovej výstavby

Fond bytovej výstavby slúži na výstavbu a rozšírenie bytových jednotiek pre družstevníkov. Vytvorí sa jednak prídelom z peňažných výnosov družstva, jednak prevodom časti prostriedkov sociálneho, kultúrneho alebo prevádzkového zabezpečovacieho fondu.

V. Odmeňovanie práce

Čl. 22

(1) Každý družstevník sa podieľa na konečných hospodárskych výsledkoch spoločného hospodárenia družstva podľa socialistickej zásady odmeňovania, t. j. podľa množstva, akosti a spoločenského významu vykonanej práce.

(2) Členská schôdza schvaľuje súčasne s celoročným výrobno-finančným plánom družstva konkrétnu sústavu odmeňovania za prácu, vypracovanú podľa pokynov Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva pre odmeňovanie za prácu v družstve.

Čl. 23

(1) Všetky práce v družstve sa vykonávajú zásadne podľa výkonových noriem vypracovaných podľa Vzorových výkonových noriem tak, aby zodpovedali konkrétnym miestnym pracovným podmienkam. Družstvo postupne prechádza na technicky odôvodnené normy. Návrh výkonových noriem a návrhy na ich zmeny, doplnenie alebo spresnenie vypracúva normovacia komisia v spolupráci s kolektívmi výrobných a organizačných jednotiek a predkladá ich predstavenstvu. Predstavenstvo, revízna komisia a normovacia komisia sledujú v priebehu roka, ako sa prijaté výkonové normy plnia a v priebehu roka v súvislosti so zmenami techniky a technológie ich doplňujú a spresňujú, najmä pred vypracovaním celoročného výrobno-finančného plánu.

(2) Družstvo zaradí jednotlivé práce (prípadne pracovníkov) podľa zložitosti, namáhavosti a spoločenskej dôležitosti práce do jednotlivých pracovných tried. Ohodnotenie jednej splnenej výkonovej normy v jednotlivých triedach sa spravuje zaradením prác do tried a tarifnou stupnicou, vydaných Ministerstvom poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva.

(3) Družstvo určí prevažne úkolové sadzby za jednotku práce alebo za jednotku výrobku podľa výkonových noriem a ich ocenenia.

(4) Členská schôdza určí počet pracovných dní alebo výkonových noriem, ktoré je každý družstevník povinný odpracovať, diferencovane podľa veku a pracovnej schopnosti družstevníkov. Ak družstevník neodpracuje z vlastnej viny určený najnižší počet pracovných dní alebo výkonových noriem, môže mu družstvo - popri alebo namiesto iných kárnych opatrení - odoprieť niektoré z výhod, ktoré družstevníkom poskytuje zo sociálneho alebo kultúrneho fondu, pokiaľ nejde o nároky, ktoré družstevníkom patria podľa príslušných predpisov.

Čl. 24

Odmena družstevníkov sa skladá zo základnej odmeny a priebežných a výsledných prémií. Základnú odmenu dostanú družstevníci podľa vykonanej práce alebo dosiahnutej výroby. Družstvo prizná prémie v peniazoch výrobnej jednotke a jednotlivým družstevníkom pri dosiahnutí a prekročení plánovaných výrobných úloh alebo iných výsledkov osobitne dôležitých pre zabezpečenie výrobného plánu a rozvoja družstva. Družstvo určí druh a výšku prémií za zvýšenie celkových hospodárskych výsledkov družstva aj predsedovi družstva a vedúcim výrobných a organizačných jednotiek a iným funkcionárom družstva.

Čl. 25

A. Družstvo s peňažným odmeňovaním

Vypláca pravidelne raz mesačne základnú odmenu a priebežné prémie; ku koncu roka vypláca výsledné prémie.

B. Družstvo s odmeňovaním podľa pracovných jednotiek

1. Poskytuje družstevníkom počas roka pravidelne raz mesačne preddavky v hotovosti vo výške 50 % sumy, ktorá pravdepodobne pripadne na pracovnú jednotku v peniazoch, a prémie. Podľa rozhodnutia členskej schôdze môže sa poskytnúť družstevníkom na odmenu v pracovných jednotkách preddavok v hotovosti až do výšky 80 % sumy, ktorá pravdepodobne pripadne na pracovnú jednotku v peniazoch, ak je rozdiel medzi 50 % a poskytnutou vyššou sumou na preddavky plne krytý prevádzkovým zabezpečovacím fondom vytvoreným v minulých rokoch. Ak v prevádzkovom zabezpečovacom fonde nie je dostatok prostriedkov, členská schôdza môže so schválením výrobnej poľnohospodárskej správy, ak to dovoľuje finančný stav družstva, povoliť družstevníkom preddavok na pracovnú jednotku až do výšky 70 % jej pravdepodobnej peňažnej hodnoty.
2. Poskytnuté preddavky zúčtuje družstvo s družstevníkmi pri konečnom vyúčtovaní na konci roka.

3. Družstvo je povinné prerokovať odmeňovanie mladých družstevníkov a odporúča sa, aby im pravidelne vyplácalo plnú plánovanú hodnotu pracovnej jednotky. Ak o to požiada mladý družstevník, bude sa mu i hodnota naturálií vyplácať v nákupných cenách.

VI. Správa a riadenie družstva

Čl. 26

(1) Družstevníci riadia veci družstva podľa zásady družstevnej demokracie pod vedením výrobnej poľnohospodárskej správy v súlade s politicko-hospodárskymi smernicami strany a vlády, právnymi predpismi, stanovami, pracovným a rokovacím poriadkom družstva.

(2) Orgány a funkcionári družstva napomáhajú rozvoju iniciatívy a aktivity družstevníkov, usmerňujú ich k úspešnému plneniu a prekračovaniu výrobných úloh družstva a k vytváraniu súdružských vzťahov medzi družstevníkmi.

(3) Orgány družstva riadia činnosť družstva v úzkej súčinnosti s národnými výbormi, najmä s miestnym národným výborom, s ktorým prerokúvajú všetky dôležité opatrenia, ako výhľadový plán, celoročný výrobno-finančný plán, ich plnenie a kontrolu, investičnú činnosť družstva.

Čl. 27

(1) Najvyšším orgánom družstva je členská schôdza, ktorá môže rozhodovať o všetkých jeho veciach; spravidla rozhoduje len o závažných otázkach.

(2) Členská schôdza najmä:

a) prijíma stanovy družstva vypracované podľa Vzorových stanov JRD;

b) schvaľuje pracovný poriadok, rokovací poriadok, vnútornú organizáciu družstva, systém jeho riadenia a správy;

c) volí z radov členov družstva predsedu, jeho zástupcu, ostatných členov predstavenstva, revíznu komisiu a ostatné komisie;

d) prijíma a vylučuje členov;

e) schvaľuje výhľadový plán rozvoja družstva, celoročný výrobno-finančný plán, výkonové normy a ich ohodnotenie v peniazoch, prípadne v pracovných jednotkách, konkrétnu sústavu odmeňovania za prácu, rozdeľovanie poľnohospodárskych, prípadne lesných výrobkov a peňažných výnosov družstva, výročnú správu a účtovnú uzávierku;

f) prerokúva pravidelne správu predstavenstva o plnení celoročného výrobno-finančného plánu a socialistických záväzkov, schvaľuje záväzky kolektívov, ktoré sa prihlasujú do hnutia brigád socialistickej práce;

g) schvaľuje správy revíznej komisie;

h) rozhoduje o zlúčení družstva s inými družstvami, o členstve v melioračnom družstve, v spoločných družstevných podnikoch, vysiela zástupcov družstva do orgánov týchto organizácií a prerokúva správu o ich hospodárení.

(3) Členskú schôdzu zvoláva predseda družstva podľa potreby, najmenej však raz za mesiac. Vo väčších družstvách so širokou členskou základňou, kde zvolávanie členských schôdzí je obťažné, môžu vlastné stanovy určiť, že sa členské schôdze zvolávajú najmenej každý druhý až tretí mesiac. Predseda družstva je povinný zvolať členskú schôdzu, ak o to požiada najmenej jedna tretina všetkých družstevníkov. Členská schôdza sa môže platne uznášať, ak je prítomná najmenej jedna polovica družstevníkov. Pre platnosť uznesení členskej schôdze je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných družstevníkov.

(4) Predstavenstvo môže rozhodovať o otázkach, rozhodovanie ktorých je vyhradené výslovne členskej schôdzi (odsek 2), len vo výnimočných naliehavých prípadoch; tieto rozhodnutia vyžadujú dodatočné schválenie najbližšou členskou schôdzou. Bez schválenia členskou schôdzou sú takéto rozhodnutia neplatné.

Čl. 28

(1) Členská schôdza volí na dobu dvoch až štyroch rokov predstavenstvo v počte 5-20 členov podľa veľkosti družstva.

(2) Predstavenstvo ako výkonný orgán riadi bežnú činnosť družstva, je v dennom styku s družstevníkmi, plne sa opiera o ich skúsenosti pri riadení družstva a rozhoduje vo všetkých veciach, ktoré nie sú výslovne vyhradené iným orgánom.

(3) Predstavenstvo je plne zodpovedné členskej schôdzi za celkové vedenie správy a činnosti družstva, za plnenie celoročného výrobno-finančného plánu, uznesení členských schôdzí, socialistických záväzkov a predkladá o tom zprávu členskej schôdzi.

(4) Predstavenstvo dbá o presné vedenie prvotnej a účtovnej evidencie a o všestranné využívanie účtovnej evidencie na operatívne a komplexné ekonomické rozbory hospodárenia družstva. S výsledkami rozborov a hospodárenia pravidelne oboznamuje družstevníkov. Dbá najmä o sledovanie vlastných nákladov družstva a využitie rozborov na riadenie družstevného hospodárenia a stará sa o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Čl. 29

(1) V záujme čo najširšieho aktívneho zapojenia družstevníkov do riadenia a správy družstva a na pomoc pri riešení družstevných vecí zriaďuje členská schôdza a predstavenstvo rôzne komisie buď ako komisie trvalé alebo na splnenie určitej úlohy.

(2) Členská schôdza volí revíznu komisiu. Ďalej volí sociálnu, kultúrnu komisiu a komisiu bezpečnosti práce. Predstavenstvo zriaďuje normovaciu komisiu. Podľa potreby môže členská schôdza a predstavenstvo zriaďovať ďalšie komisie (napr. komisiu protipožiarnej ochrany, inventarizačnú komisiu, komisiu pre vypracovanie stanov a pod.).

(3) Členská schôdza môže určiť prípady, o ktorých komisia sama rozhoduje.

Čl. 30

(1) Predsedu družstva, ktorý je súčasne predsedom predstavenstva, volí členská schôdza na dobu dvoch až štyroch rokov.

(2) Predseda riadi činnosť družstva za pomoci vedúcich pracovníkov, ktorí sú zodpovední jemu, predstavenstvu a členskej schôdzi, operatívne rozhoduje o prevádzkových otázkach v rámci svojej právomoci a dozerá, aby funkcionári družstva plnili svoje povinnosti. Zastupuje družstvo pred úradmi, súdmi a verejnosťou. Písomnosti, ktorými družstvo preberá záväzky, získava práva a disponuje majetkom, podpisuje predseda a jeden člen predstavenstva; všetky písomnosti finančnej povahy spolupodpisuje ekonóm (účtovník).

(3) Vo väčších družstvách riadi predseda alebo jeho zástupca výrobu prostredníctvom agronóma a zootechnika.

(4) Predseda riadi prácu mechanizačnej skupiny, stavebnej skupiny, učtárne, pridruženej a pomocnej výroby a lesnej výroby prostredníctvom vedúcich týchto útvarov.

Čl. 31

(1) Družstvá môžu v záujme skvalitnenia ekonomického riadenia zriaďovať funkciu ekonóma, ktorý riadi prácu účtovných a administratívnych pracovníkov družstva, skladníka, pokladníka a robí ekonomické rozbory hospodárenia družstva.

(2) Veľké družstvá môžu v záujme účelného využívania mechanizačných prostriedkov, najmä ťažkých, a na zabezpečenie dobrej prevádzkyschopnosti všetkých strojov a zariadení zriadiť funkciu mechanizátora.

(3) Agronóma, zootechnika, vedúcich jednotlivých výrobných a organizačných jednotiek, bezpečnostného technika, účtovníka, ekonóma, mechanizátora a ďalších funkcionárov družstva vymenúva predstavenstvo a schvaľuje členská schôdza.

(4) Vedúci výrobných a organizačných jednotiek zodpovedajú za riadne plnenie úloh uložených výrobnej a organizačnej jednotke celoročným výrobno-finančným plánom, za zverený majetok a za dodržiavanie družstevnej disciplíny. Vedúci výrobných a organizačných jednotiek zvolávajú podľa potreby, najmenej však raz za mesiac výrobné porady ich kolektívov na prerokovanie výrobných a pracovných otázok ich sa týkajúcich.

Vedúci výrobnej a organizačnej jednotky je povinný prihliadať na námety a názory družstevníkov a presadzovať celospoločenské, družstevné a osobné záujmy v ich jednote.

(5) Účtovník družstva vedie účtovnú evidenciu podľa smerníc o účtovnej osnove pre jednotné roľnícke družstvá v predpísaných účtovných knihách.

(6) Bezpečnostný technik sa stará o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci podľa platných predpisov. Za plnenie úloh zodpovedá predstavenstvu. Pri plnení svojich úloh spolupracuje s výrobnou poľnohospodárskou správou, národným výborom, ROH, orgánmi dopravného inšpektorátu, Štátnou poisťovňou, okresným hygienikom, orgánmi Československého Červeného kríža, požiarnej ochrany a pod.

Čl. 32

(1) Členská schôdza volí revíznu komisiu na dobu dvoch až štyroch rokov v počte 3 - 9 členov. Voľbu revíznej komisie potvrdzuje výrobná poľnohospodárska správa. Revízna komisia si volí predsedu. Členovia predstavenstva, ekonóm, účtovník, pokladník, skladník a vedúci jednotlivých výrobných a organizačných jednotiek nemôžu byť členmi revíznej komisie.

(2) Revízna komisia je kontrolným orgánom družstva, nezávislým od predstavenstva a predsedu; zodpovedá len členskej schôdzi.

(3) Revízna komisia kontroluje všetku činnosť, najmä výrobnú, hospodársku a finančnú činnosť družstva, jeho orgánov a funkcionárov. Za tým účelom robí jednotlivé kontroly a previerky a predkladá návrhy na opatrenia členskej schôdzi.

(4) Revízna komisia kontroluje najmä:

a) raz za štvrť roka

1. plnenie výrobných úloh a dodávkových záväzkov a ostatnej činnosti družstva;
2. plnenie celoročného rozpočtu;
3. vecnú správnosť, dochvíľnosť účtovných dokladov a zápisov prvotnej evidencie;
4. včasné úhrady záväzkov dodávateľov, inkasá pohľadávok družstva voči odberateľom a družstevníkom;

b) mesačne pokladničnú hotovosť a výplaty odmien za prácu;

c) náhodne hospodárenie na ktoromkoľvek úseku činnosti družstva;

d) na konci roka celé hospodárstvo družstva a zúčastní sa pri výročnej inventúre.

(5) Revízna komisia pri každej kontrole a previerke sleduje, či orgány, funkcionári a družstevníci dodržiavajú pri správe družstevných vecí zákony a iné predpisy, najmä predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, stanovy družstva, pracovný poriadok, uznesenia členských schôdzí a či dbajú o ochranu družstevného majetku, dodržiavanie zásady družstevnej demokracie a ako družstevníci plnia svoje povinnosti. Dbá, aby sa uznesenia členskej schôdze uvádzali do života.

(6) Družstevník má právo obrátiť sa na revíznu komisiu vo všetkých veciach týkajúcich sa vecí družstva a družstevníkov. Revízna komisia je povinná vec vyšetriť, žiadať nápravu a o výsledku upovedomiť družstevníka.

(7) Všetci funkcionári a družstevníci sú povinní poskytnúť revíznej komisii žiadané vysvetlenia a informácie. Schôdza revíznej komisie sa koná podľa potreby, najmenej však raz za mesiac; zvoláva ju predseda. Revízna komisia sa uznáša väčšinou hlasov. Pri rovnosti hlasov po opätovnom hlasovaní o návrhu rozhoduje hlas predsedu revíznej komisie.

Čl. 33

Orgány družstva pri svojom rokovaní a rozhodovaní sú povinné dodržiavať ustanovenia rokovacieho poriadku, ktorý určuje najmä pravidlá pre zvolávanie, rokovanie a rozhodovanie orgánov družstva.

VII. Združovanie pozemkov a združstevňovanie ostatných výrobných prostriedkov

Čl. 34

(1) Družstevníci združujú všetky svoje, predovšetkým poľnohospodárske a lesné pozemky na spoločné družstevné hospodárenie; združujú na to i ostatné pozemky, na ktorých družstevníci až dosiaľ hospodárili, ako i pozemky, ktoré neskoršie získajú. Do spoločného hospodárstva pripadajú aj pozemky, ktoré dal družstvu štát do trvalého a bezplatného užívania, alebo pôda daná do užívania podľa iných právnych predpisov. Úroda na spoločne obhospodarovanej pôde je spoločným družstevným majetkom. Doterajšie vlastníctvo k združeným pozemkom zostáva zachované.

(2) Družstevník pri vstupe do družstva odovzdá do spoločného hospodárstva živý a mŕtvy inventár, t. j. ťažné zvieratá (kone a voly) a ostatné hospodárske zvieratá okrem drobného hospodárskeho zvieratstva a okrem zvierat, ktoré si ponechá pre záhumienkové osobné hospodárstvo, hospodárske stroje (sejacie a žacie stroje, mláťačky, výfuky a iné stroje potrebné pre spoločné hospodárstvo), vozy, náradie a ďalej tie hospodárske budovy, ktoré družstvo potrebuje pre spoločné hospodárstvo.

(3) Družstevník je povinný odovzdať do spoločného hospodárenia osivo a sadivo podľa výmery, s ktorou pristúpil k spoločnému hospodáreniu, a zásoby krmív, ktoré budú potrebné do najbližšej úrody a ktoré zodpovedajú určenému plánu jeho hospodárskeho zvieratstva; ak nie je určený plán, stavu pripadajúcemu na výmeru jeho hospodárstva podľa priemeru na 1 ha poľnohospodárskej pôdy v obci. Tieto zásoby sú povinným vkladom družstevníka do osivového a krmivového fondu družstva.

(4) Keď vstúpi do družstva remeselník, odovzdá do spoločného družstevného hospodárstva svoje výrobné prostriedky a zásoby slúžiace na vykonávanie remesla, pokiaľ ich družstvo potrebuje.

Čl. 35

(1) O pozemkoch združených na spoločné hospodárenie spíše sa s každým družstevníkom zápisnica. V zápisnici sa vyznačí výmera, druh a katastrálne čísla združených pozemkov.

(2) Odovzdaný živý a mŕtvy inventár, osivo a sadivo, krmivá, prevzaté hospodárske budovy, prípadne remeselnícke výrobné prostriedky a zásoby ocení komisia zvolená členskou schôdzou. Na ocenenie bude prizvaný družstevník, ktorý ich odovzdáva. Ocenenie sa vykoná podľa platných cenových predpisov zápisnicou a schvaľuje ho členská schôdza.

Čl. 36

(1) Dvadsať percent preberacej ceny živého a mŕtveho inventára a hospodárskych budov, prípadne remeselníckych výrobných prostriedkov a zásob, je povinným vkladom družstevníka do nedeliteľného fondu. Zvyšujúcu časť preberacej ceny živého a mŕtveho inventára, remeselníckych výrobných prostriedkov a zásob splatí družstvo v ročných splátkach. Zvyšujúca časť preberacej ceny hospodárskych budov, prípadne budov remeselníkov je členským podielom.

(2) Povinný vklad do nedeliteľného fondu bývalého vykorisťovateľa, ktorý bol prijatý za družstevníka, je 50 % preberacej ceny živého a mŕtveho inventára a prevzatých hospodárskych budov. Členská schôdza môže rozhodnúť o vyššom vklade nad 50 %. Toto ustanovenie sa vzťahuje aj na bývalých vykorisťovateľov, ktorí boli prijatí už skôr za družstevníkov.

(3) Hovädzí dobytok, ošípané a ovce, ktoré družstevník choval nad určený plán a ak nie sú určené ukazovatele plánu, ktoré choval nad priemerný stav pripadajúci na výmeru jeho hospodárstva podľa priemeru na 1 ha poľnohospodárskej pôdy v obci, zaplatí družstvo v hotovosti po odvedení do družstevnej maštale bez zrážky do nedeliteľného fondu. Ak družstevník prinesie väčšie množstvo osív, sadív a krmív, než to, ktoré zodpovedá výmere združenej pôdy alebo plánovanému stavu dobytka, ktorý odovzdal do spoločného hospodárenia, zaplatí mu družstvo osivo, sadivo a krmivá presahujúce povinné množstvo, v hotovosti.

Čl. 37

Družstevníkom, ktorí neodovzdali určené stavy hospodárskych zvierat a primerané zásoby krmív, osív a sadív, zrazí družstvo sumu zodpovedajúcu 20 % ceny chýbajúcich kusov a plnú cenu chýbajúcich zásob zo sumy, ktorá im má byť vyplatená za odovzdaný živý a mŕtvy inventár a pridelí ju príslušnému fondu.

Čl. 38

(1) Ak vystúpi družstevník z družstva alebo ho z družstva vylúčia, družstvo vykoná vyúčtovanie a vyporiadanie všetkých vzájomných nárokov do jedného mesiaca po schválení ročnej účtovnej uzávierky členskou schôdzou, najneskoršie však do 1. apríla nasledujúceho roku. Vrátenie výrobných prostriedkov sa uskutoční po zbere úrody. To platí aj pre dediča zomretého družstevníka, keď sa nestane družstevníkom.

(2) Keď družstevník prestúpi do iného družstva a ak jeho združstevnené výrobné prostriedky zostávajú v pôvodnom družstve, má aj naďalej nárok na splátky za živý a mŕtvy inventár.

VIII. Záhumienkové hospodárstvo

Čl. 39

(1) Základom úspešného rozvoja družstva, rastu výroby a tým aj príjmov družstevníkov je statočná práca všetkých družstevníkov v spoločnom hospodárstve.

(2) Družstvo, ktoré nemá doteraz vytvorené podmienky pre hospodárenie bez záhumienkov, pridelí rodine družstevníka do užívania záhumienok na doplnenie osobných potrieb rodiny družstevníka. Pri určení jeho výmery prihliada na pracovnú účasť rodiny družstevníka v spoločnom družstevnom hospodárstve. Najvyššia prípustná výmera záhumienka je 0,5 ha vrátane záhrady alebo ovocného sadu a v horskej a zemiakársko-ovosnej oblasti so schválením výrobnej poľnohospodárskej správy najviac 1 ha, z čoho orná pôda vrátane záhrady alebo ovocného sadu nesmie presahovať 0,5 ha. Celková výmera špeciálnych plodín (zelenina, hrozno a pod.) na záhumienku nesmie presahovať 0,1 ha. Lesná pôda nesmie tvoriť súčasť záhumienka.

(3) Rodina družstevníka môže mať v osobnom vlastníctve 1 kravu, 1 - 2 ošípané na výkrm ročne, najviac 10 včelstiev, kozy, ovce a drobné hospodárske zvieratstvo (sliepky, husi, zajace) v počte určenom vo vlastných stanovách družstva. Počet hospodárskeho zvieratstva v osobnom vlastníctve nesmie byť na ujmu rozvoja spoločného hospodárstva a rastu jeho trhovej produkcie a môže byť úmerne upravený vzhľadom na výmeru záhumienka.

(4) Ak družstevník odíde do dôchodku, môže mu družstvo podľa miestnych podmienok na jeho žiadosť ponechať buď záhumienok vo výmere určenej vlastnými stanovami, alebo ak súhlasí, družstvo mu môže zodpovedajúce množstvo v naturáliách poskytnúť inak.

Čl. 40

Družstevníci hospodársky konsolidovaného družstva môžu sa na členskej schôdzi uzniesť, že budú hospodáriť bez záhumienkov. Družstevníkom a ich rodinám, ktorí sa vzdajú záhumienkov a predajú družstvu záhumienkovú kravu, zabezpečí družstvo naturálie v druhoch a množstve určených stanovami. Tieto naturálie slúžia ich osobnej spotrebe, prípadne potrebe drobného zvieratstva a na výkrm ošípanej. Družstvo ich poskytuje buď predajom z družstevného spoločného hospodárstva, alebo ako súčasť pracovnej jednotky podľa množstva a akosti vykonanej práce, prípadne ako príspevok zo sociálneho fondu starším a práceneschopným družstevníkom.

IX. Záverečné ustanovenia

Čl. 41

(1) Vzorové stanovy spolu so zákonom o jednotných roľníckych družstvách upravujú základné hospodárske a iné spoločenské vzťahy v jednotných roľníckych družstvách. Ich dôsledné vykonávanie zabezpečuje socialistický rozvoj a upevňovanie družstva na podklade rastu výroby a spoločenskej produktivity práce.

(2) Družstevníci vypracujú podľa týchto Vzorových stanov JRD svoje vlastné stanovy. Presné dodržiavanie a uskutočňovanie Vzorových a vlastných stanov je jednou zo základných podmienok upevňovania a rozvoja družstva, pretože ukazujú družstevníkom správnu cestu, ako viesť a riadiť družstevnú socialistickú poľnohospodársku veľkovýrobu v záujme družstevníkov i celej spoločnosti.

Minister: Burian v. r.

*) Doplnky a zmeny sú vytlačené tučne.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.